Fylkesmannen i Nordland

Vår dato: 09.12.2020
Vår ref: 2020/3332
Deres dato: 18.05.2020
Deres ref:

STORVOLLEN GÅRD SIV IRENE LØVAAS
Furfjord
8484 RISØYHAMN

Saksbehandler, innvalgstelefon
Elisabeth Nesheim-Hauge, 75531606

Avslag på søknad om utsetting av utenlandske treslag - Siv Irene Løvaas - 15/5 og 15/18 - Andøy

Vi viser til din søknad av 18.05.2020 om utsetting av utenlandsk treslag (sitkagran) til skogproduksjon.

Vedtak
Fylkesmannen avslår søknaden om tillatelse til utplanting av 14 000 sitkagran til skogproduksjon på eiendommen 15/5 og 15/18 i Andøy kommune. Vedtaket er gjort med hjemmel i forskrift om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål, jf. naturmangfoldloven § 30.

Klagerett
Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen er tre uker etter at dette vedtak er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom Fylkesmannen i Nordland.

Bakgrunn
Storvollen gård v/ Siv Irene Løvaas har i søknad av 18.05.2020 søkt om tillatelse til utsetting av sitkagran til skogbruksproduksjon. Formålet ble beskrevet som utnytting av gårdens mulighet til skogproduksjon, samtidig som sitkagran har god tilvekst og vil sikre mot eventuelle ras. Det ble søkt om å sette ut til sammen 14 000 sitkagran på 61 daa fordelt på eiendom 15/5 og 15/18 i Andøy kommune. Søknaden gjelder treslagskifte der dagens vegetasjon består av bjørkeskog og oreskog. Søker skriver at planting av sitkagran ikke vil ha en negativ effekt på det biologiske mangfoldet på grunn av at det er plantet mye sitkagran i Vesterålen fra før av, og at det er et stort biologisk mangfold i regionen. Søker påpeker at spredt sitkagran vil bli fjernet hvis det trengs. Det er ikke oppgitt plan for internkontroll.

Begrunnelse
Forskrift om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål skal hindre at planting av utenlandske treslag påvirker mangfoldet i naturen negativt. Fylkesmannen har derfor vurdert mulige naturverdier i selve plantefeltene, og om man kan forvente spredning av sitkagran som kan gi uheldige følger for spesielle naturverdier (viktige naturtyper, verneområder eller forekomst av rødlistearter) i områdene rundt plantefeltene.

Generelt om spredningsrisiko for sitkagran:
Sitkagran er en art i granslekta (*Picea*) som har sin naturlige utbredelse langs Stillehavskysten av Nord-Amerika. Arten har vært plantet i Norge siden slutten av 1800-tallet og var det viktigste utenlandske treslaget som ble benyttet i skogreisingen langs vestkysten nord til Troms i perioden 1950-80. Artsdatabanken har kategorisert sitkagran som en art med svært høy økologisk risiko (SE). Begrunnelsen er at treslaget har både stort invasjonspotensiale og høy økologisk effekt.

Rapporten *Fremmede arter, spredningsveier og økologisk risiko*[1] viser at fremmede arter som er forhåndsutvalgt som produksjonsarter har generelt stor sjanse for å etablere og spre seg. Dette gjelder også bartrær, hvor disse er valgt ut nettopp fordi de er hardføre og vil kunne vokse godt i det norske klimaet. Det er gjennomført flere undersøkelser om spredning av utenlandske bartrær i Nord Norge[2,3,4]. Rapportene viser til at hovedtyngden av foryngelse skjer nær morbestandet. På Vestvågøy er det blant annet registrert kortdistansespredning inntil 250 meter for sitka-/lutzgran[2]. Rapportene viser også at det skjer spredning over lengre avstander, og at etableringspotensialet varierer mellom naturtyper. Naturtyper som forstyrret mark, kystlynghei, eng, beitemark, myr og noen typer skogsmark, inkludert kystfuruskog, har høyest potensiale for etablering av utenlandske bartrær. Ifølge *Kunnskapsstatus for spredning og effekter av fremmede bartrær på biologisk mangfold*[4] kan sitkagran spre seg inntil 1739 meter ved vindhastighet på 10 m/s og 3477 meter ved 20 m/s.

Området som søkes beplantet:
Eiendommene er ikke tidligere beplantet og det er dermed snakk om treslagskifte. Det oppgis i søknaden at det er lauvskog, hovedsakelig oreskog og bjørkeskog, på de omsøkte områdene. Det kan forventes at det er samme type skog som vokser i resten av lia. De omsøkte områdene er hovedsakelig omringet av skog, men også jordbruk- og boligområder i sør. Plantefeltet i øst grenser til et lite plantefelt på omtrent 5 daa.
Ifølge registreringer i området er berggrunnen hard. Uproduktiv mark (impediment) har gjerne mindre tett vegetasjon enn områder med høyere bonitet. I disse områdene kan det dermed være større sjanse for spiring av frø fra sitkagran enn i skog med høyere bonitet/tettere feltsjikt. Spredning av sitkagran til plantefeltets nærområder kan altså ikke utelukkes.
Ifølge statistikk fra målestasjonene som ligger nærest Forfjord, er det vanlig med sterk vind i området. Det er registrert vind opp mot 30 m/s flere ganger i løpet av året, og det er ikke uvanlig med vind over 20 m/s. Hvis det forekommer slike vindforhold i området, vil frø ha potensiale til å spre seg uvanlig langt.

Kunnskapsgrunnlaget om de omsøkte arealene er basert på det som er tilgjengelig i Artsdatabanken, det som ble oppgitt i søknaden og det en kan hente fra rapporter fra nærområdet. Grunnet områdenes nærhet til naturreservat og viktige naturtyper, vil vi i vår vurdering av søknaden

---

[1] Hendrichsen D., Åström J., Forsgren E., Skarpaas O. 2015. Fremmede arter, spredningsveier og økologisk risiko. NINA Rapport 1091.
[2] Kyrkjeeide, M.O., Often, A., Olsen, S.L., Myklebost, H.E., Hagelin, J., Ruano, M., Frivoll, V. & De Stefano, M. 2017. Kartlegging av kortdistansespredning av fremmede bartrær Nord-Norge. NINA Rapport 1427.
[3] Olsen, S., L., Stabbetorp, O., Skarpaas, O., Often, A., Gajda, H. 2016. Kartlegging av spredning av fremmede bartrær: med fokus på vrifuru (Pinus contorta) og lutzgran (Picea x lutzii). NINA Rapport 1231.
[4] H. Sandvik 2012. Kunnskapsstatus for spredning og effekter av fremmede bartrær på biologisk mangfold. DN-utredning 8-2012.

legge størst vekt på effekten spredning av sitkagran kan ha på disse naturverdiene, spesielt med tanke på at tiltaket vil føre til flere spredningskilder for sitkagran. Dermed har vi ikke sett det som nødvendig å utføre befaring eller kartlegging på området for å øke kunnskapen om de omsøkte arealene.

Området rundt plantefeltet:
Det er få, men noen relativt store, plantefelt i området. Vest for de omsøkte plantefeltene er det et felt med vrifuru (SE) og sørøst for plantefeltene er det et større felt med sitkagran. Det omsøkte plantefeltet i øst grenser til et lite plantefelt på omtrent 5 daa. I tillegg er det to større plantefelt i nærheten av naturreservatene. Ett vest for Forfjorden naturreservat med utenlandsk treslag, og ett rett øst for Forfjorddalen naturreservat med sitkagran, lutzgran (SE), vrifuru, bergfuru (SE) og sibirlerk (LO).

Det ligger fire verneområder med mer eller mindre nærhet til de omsøkte plantefeltene, samt flere registrerte naturtypelokaliteter og rødlista arter (Tabell 1). Sammenlignet med kystfuruskog, myr og heiområder er mange av de andre registrerte naturverdiene (strandeng og strandsump, geologiske verdier, Eikedalen landskapsvernområde, som er relativt godt skjermet, og rødlistede våtmarksfugler) mindre sårbare for spredning av sitkagran. I vår vurdering legger vi derfor først og fremst vekt på de næreste reservatene, Forfjorden og Forfjorddalen naturreservat, og de viktige naturtypene.

Tabell 1 *Registrerte naturverdier (Naturbase) opp til omtrent 3 km fra omsøkt felt og rødlista arter (Artskart) rundt 2 km fra næreste omsøkt felt.*

Navn	Kategori	Verdi/status	Avstand
Gardselvosen	Naturtype: strandeng og strandsump	Lokalt viktig	0.13 km
Forfjorden naturreservat	Kvartærgeologisk verdi (De Geer-morener)		0.72 km
Forfjordelvosen	Naturtype: strandeng og strandsump	Viktig	1.2 km
Forfjorddalen naturreservat	Kystfuruskog		2.8 km
Forfjord	Naturtype: kystfuruskog	Svært viktig	2.8 km
Eikefjelldalen landskapsvernområde	Myr og skog		3.3 km
2 arter[1]	Rødlistede arter	EN – sterkt truet	1.1 – 2 km
5 arter[2]	Rødlistede arter	VU - sårbar	0.8 – 2 km
16 Arter[3]	Rødlistede arter	NT – nært truet	0.8 – 2 km

[1] Brushane og vipe
[2] Horndykker, hettemåke, lunde, sjøorre og storspove.
[3] Fjellrype, stær, lirype, sivspurv, bergirisk, hønsehauk, gulnebblom, blåstrupe, svartand, gulspurv, havelle, gjøk, fiskemåke, tyvjo, ærfugl og hare.

Nærmeste registrerte verneområde er Forfjorden naturreservat. Verneformålet er de kvartærgeologiske verdiene (De Geer-morener). I reservatet ligger det to viktige naturtypelokaliteter av typen strandeng og strandsump (Gardselvosen, lokalt viktig og Forfjordelvosen, viktig). I Forfjordelvosen (som også er øst i naturreservatet) grenser stranda mot fattig myr og slake, skrinne

heiområder. På grunn av nærheten til de omsøkte plantefeltene, vil det være stor spredning inn i naturreservatet til disse naturtypene som har høyt etableringspotensiale. Den viktige naturtypen har også grenset inn noe av disse myr og heiområdene.

Forfjorddalen naturreservat er det mest sårbare området, da naturreservatet blant annet har åpne skogtyper, myr og ur. Disse er noen av naturtypene som har høyt potensiale for etablering av sitkagran.
Området er både registrert som naturtypen kystfuruskog med vurdering (A – svært viktig) og er et naturreservat. Verneformålet i naturreservatet er å «*bevare et stort dalføre med sine skogs- og myrområder med alt naturlig plante- og dyreliv og med alle de naturlige økologiske prosessene*». Det påpekes at dette er den største av de nordvestlige furuskogslokalitetene i Norge, har en relativt lite påvirket furuskog med et mangfold av vegetasjonstyper og at naturtypen har noen av de eldste furutrærne som er registrert i Skandinavia.
I naturbase påpekes det at røsslyng-blokkbær-furuskog er vanlig å finne i området, i tillegg til at det er både tørre furuskogutforminger på ur og fuktige/rikere storbregne-bjørkeskog med furu-innslag under Blåberget. Rikere partier langs bekkene, gjerne bjørkeskog isprengt rogn, gråor og osp, og med utforminger av både høgstaudetype og lågurttype. Det påpekes at dalføret har, på grunn av sin utforming og representativitet av skog-vegetasjonstyper og sin lave påvirkningsgrad, stor interesse i vernesammenheng.
Lokaliteten ligger 2,8 km sør for det omsøkte området og vil ha mindre spredning fra de omsøkte plantefeltene, men etableringspotensialet er høyt, spesielt i de mest verdifulle områdene. Naturreservatet er ikke skjermet fra vinden som kommer fra nord og vil føre med seg frø fra de omsøkte plantefeltene. I og med at det er så høye vindhastigheter på området, vil sitkagran kunne spre seg fra det omsøkte plantefeltet inn til hele det avgrensede naturreservatet og den svært viktige naturtypen som inneholder vegetasjon som har høy verdi nasjonalt og i Skandinavia.

Vår vurdering
Søknaden omhandler et treslag med svært høy økologisk risiko (SE), et treslagskifte på store arealer, fare for spredning til områder med høyt etableringspotensiale for sitkagran, inkludert viktige og svært viktige naturtyper og minst to verneområder. Vår samla vurdering er derfor at den omsøkte utplantingen vil ha vesentlige uheldige følger for biologisk mangfold og økt samla belastning på det omsøkte arealet samt flere av de sårbare naturtypene og verneområdene i området. Det er også lagt vekt på tiltakets presedensvirkning. Vi avslår derfor søknad om utplanting av sitkagran på gnr. 15/5 og 15/18 i Andøy kommune.

Lovgrunnlaget
Utsetting av utenlandske treslag krever tillatelse fra ansvarlig myndighet. Tillatelse kan ikke gis hvis det er grunn til å anta at utsettingen vil medføre vesentlige uheldige følger for det biologiske mangfold[5].

Forskrift om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål ble fastsatt ved kgl. res. av 25.5.2012 med hjemmel i naturmangfoldloven. Miljødirektoratet er ansvarlig myndighet etter forskriften, men fylkesmannen har fått delegert myndighet til å behandle søknader og gi tillatelser. Vi skal også vurdere søknadene etter prinsipper i naturmangfoldloven[6].

[5] Naturmangfoldloven § 30
[6] Naturmangoldloven §§ 8-12

Med hilsen

Mia Marthinus Husdal (e.f.)
underdirektør

Elisabeth Nesheim-Hauge
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Andøy kommune	Postboks 187	8483	ANDENES
Sortland kommune	Postboks 117	8401	Sortland